

Timsko delo

Tim

Pomeni organizacijsko tvorbo
sestavljeno iz članov,
usmerjenih nalog (ciljev),
procesa vodenja,
komunikacije
ter
skupnih vrednot.

A team is not a group
of people who work
together. A team is a
group of people who
trust each other. -
Simon Sinek

IT'S EASIER IF WE ALL PULL TOGETHER

Timsko delo

Timsko delo

Značilno je posebno
razpoloženje

v katerem so ljudje
pripravljeni delati več
kot sicer,

tako z enakim številom
ljudi pri opravljanju
določenih nalog
dosežemo več in boljše
rezultate.

Paliativni tim

Je zadolžen za nepretrgan potek in uskladitev bolnikove oskrbe in njegovih bližnjih.

Nepretrgana oskrba se vzdržuje s sodelovanjem vseh vpletenih v oskrbo bolnika.

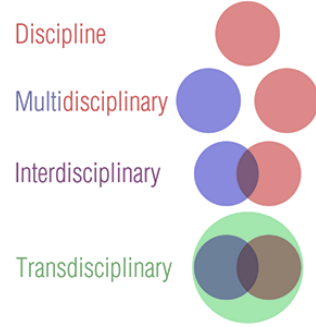
Značilnost:

- vzpostavljanje horizontalnih odnosov
- jasna osebna in strokovna identiteti vsakega člana
- zmožnosti razumevanja drugačnosti

Paliativni tim - pristopi

- **multidisciplinarni**

(konzervativen tim, med člani ni pravega sodelovanja)

- strokovnjaki različnih strok, obravnavajo isti problem z različnih vidikov in imajo skupni cilj glede na problem

- **interdisciplinarni**

(povezovanje več strok, spodbuja razvoj, ustvarjalnost)

- vsakdo opravi svojo nalogo, ocene in mnenja pa prediskutirajo v timu, kjer oblikujejo skupno oceno in se odločijo za ukrepe

- **transdisciplinarni**

(redka oblika, samozadosten posameznik)

- specialisti iz različnih disciplin delajo k skupnim ciljem, vsak član je sposoben celostnega reševanja problemov in ne več le na osnovi svoje stroke

Paliativni tim – pristopi

se nenehno spreminja v svoji strukturi in pristopu

- odvisen od **potreb bolnika, njegovih bližnjih**
- spreminja se stopnja vpletenosti bolnika, njegovih bližnjih
- bolnik, njegovi bližnji **sodelujejo kot enakopravni člani**, s čimer je več pozornosti posvečene njihovi perspektivi:
 - ohranjanju bolnikovega načina skrbi zase
 - poudarka na stvareh, ki so zanj pomembne
 - pripomorejo k ohranjanju občutka sebe

Paliativni tim

Osnovni

- skupina strokovnjakov, ki imajo **dodatna znanja** s področja paliativne oskrbe
- delujejo na primarni ravni in v institucionalnem varstvu

Specialistični

- skupina strokovnjakov, ki imajo **dodatna specifična znanja** s področja paliativne oskrbe
- izvajajo storitve specialistične paliativne oskrbe, svetovanje in raziskovalno dejavnost

Državni program paliativne oskrbe, 2010)

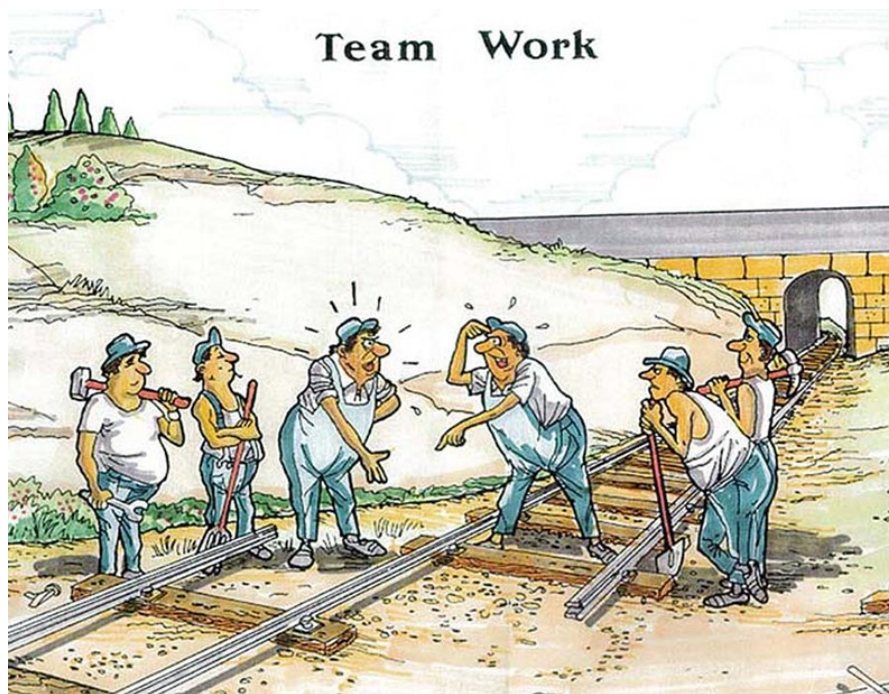

? za razmislek

- Zakaj je timska obravnava pomembna – zame, zdravstveno organizacijo, bolnika, svojca?
- Kaj naredi tim?
- Kaj lahko pričakujemo drug od drugega kot člani tima?
- Kaj je prav in kaj ni?
- Kako se delijo odgovornosti timskega dela?
- Kako veste, da delate dobro timsko delo?
- Ali vaša vloga prispeva k timski obravnavi?
- Kako ste v odnosu z ostalimi timi?

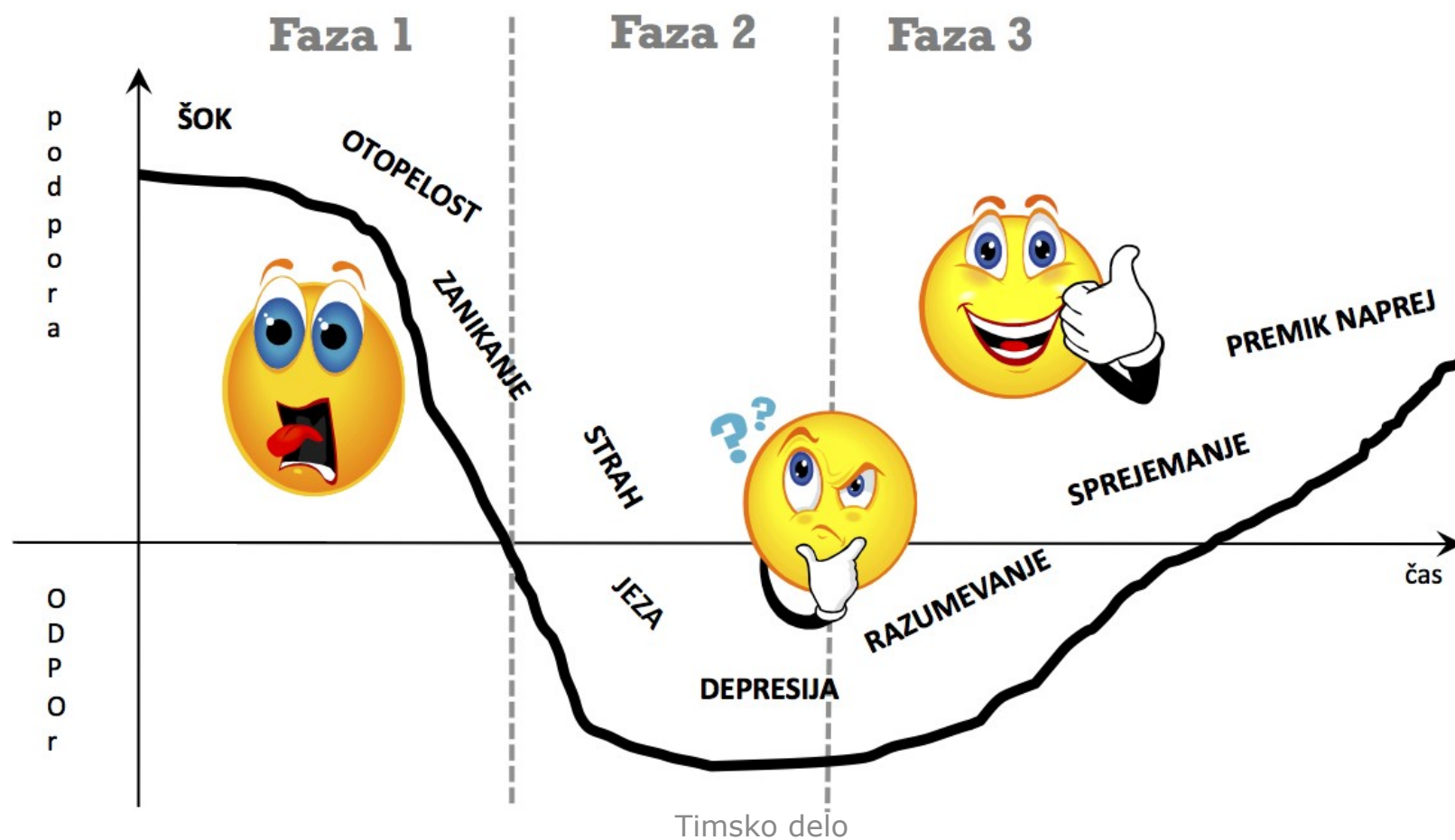
Vsa ? nimajo odgovora

Ne vemo.....kako dejansko tim deluje – kot pravi tim.

Spremembe so danes edina gotovost!

Tim je več kot vsota posameznikov!

$$1 + 1 > 2$$

Neuspešni timi: $1 + 1 + 1 = 2$ → škodljivi
Povprečni timi: $1 + 1 + 1 = 3$ → nepotrebni, ekonomska potrata

Tim

≠

Skupina

- individualna in skupinska odgovornost
- člani odvisni, delujejo povezano, si zaupajo
- sodelovanje članov je ključnega pomena
- skupni cilji
- različne poti za dosego cilja
- uspešna komunikacija = ključ produktivnega sodelovanja

- individualna odgovornost
- člani neodvisni
- ni potrebno, da imajo skupni cilj
- sodelovanje ni nujno potrebno
- člani delo v skupinah dojemajo kot administrativno določeno
- naloge razdelijo na delne naloge in vsak član skupine sam rešuje svojo delno nalogo in za njo odgovarja

Timsko delo

Kdaj postane skupina tim?

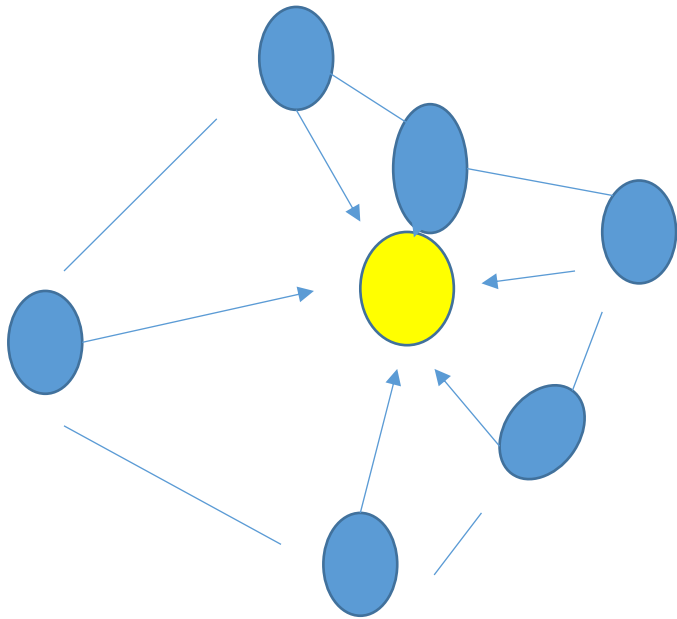

*Posamezniki dobivajo posamezne tekme,
timi pa osvajajo prvenstva.*

Timsko delo

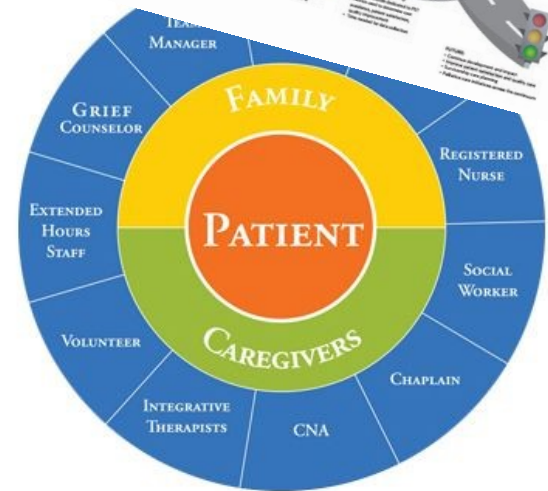
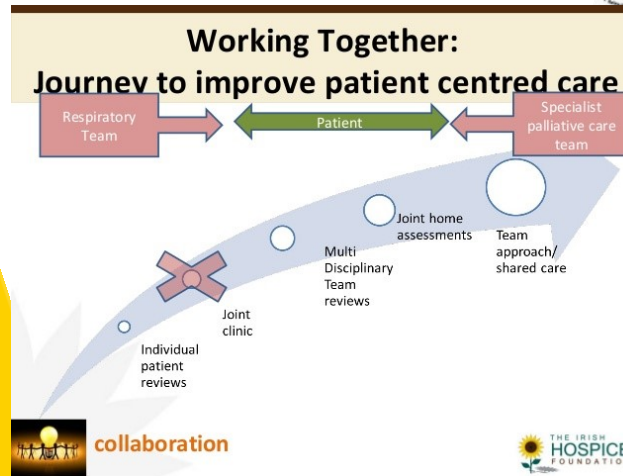

Delujete kot skupina / tim?

- skupni cilj – bolnik in njegovi bližnji
- člani PT

Risanje tima

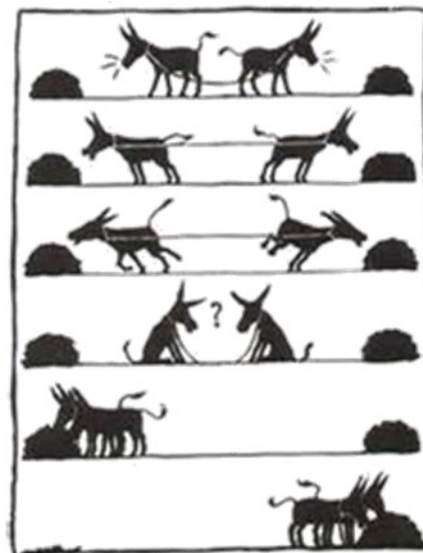
Timsko delo

Vsaka skupina ne more biti tim, medtem, ko je vsak tim skupina

Kaj potrebujemo?

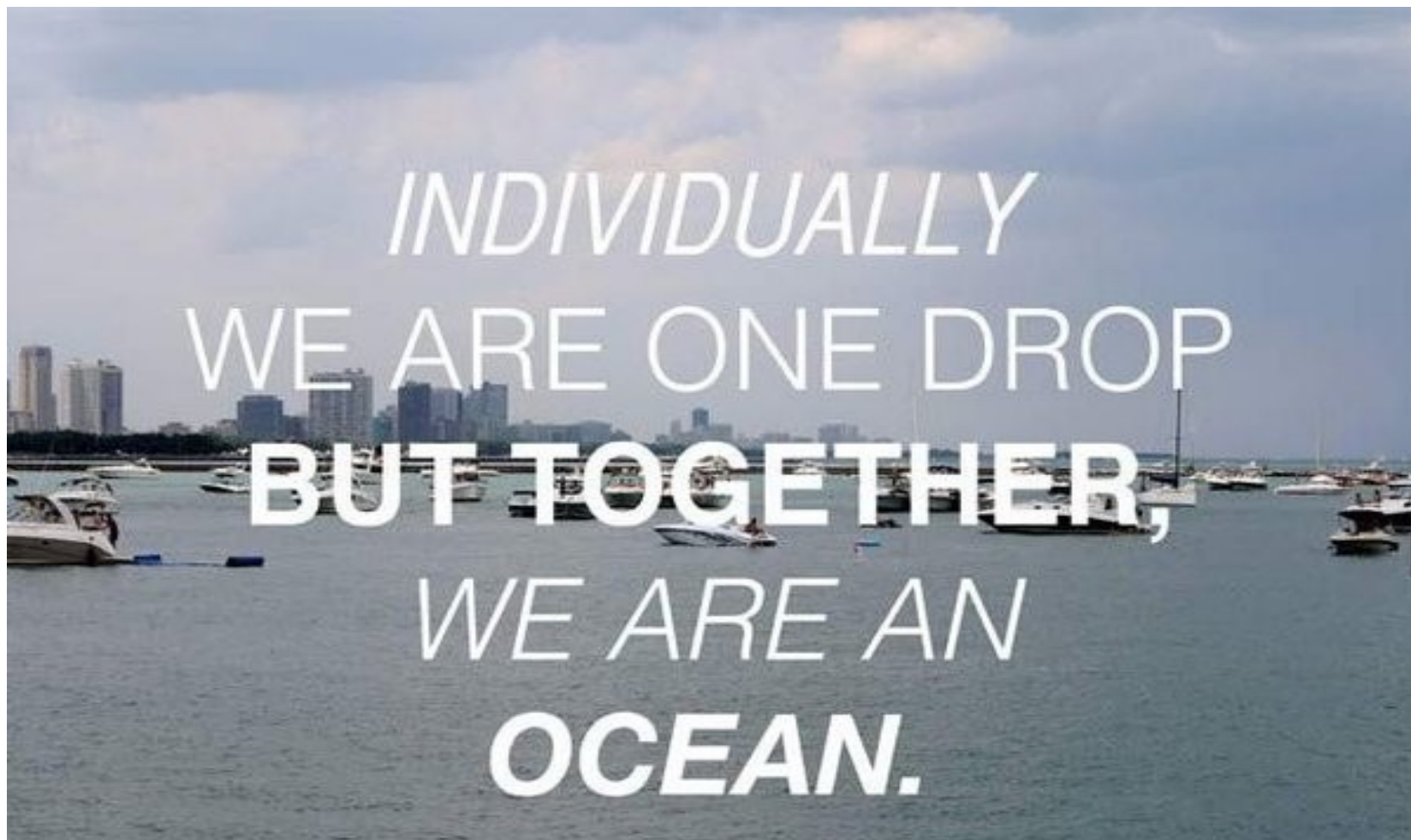
- opredelitev pravil delovanja
- način sodelovanja
- način komunikacij
- redne sestanke

Team Work:
A story
without
words

Kdo je član paliativnega tima?

Kdo je član paliativnega tima?

JEDERNI ČLANI

- **zdravnik**
- **medicinska sestra**
- **koordinator**
- socialni delavec
- duhovnik
- psiholog
- negovalci

**bolnik
družina, svojci**

OSTALI ČLANI

- farmacevt
- delovni terapevt
- dietetik
- gospodinja
- logoped
-

Koliko denarja ste pripravljeni porabiti za svoje najdražje čevlje?

Timsko delo

Ko rečem **„Nisem pozen“** pomeni:

- Pred uro
- Točen
- Zamujam:

1 – 5 minut

5 – 15 minut

> 15 minut

Ko rečem **„To ni daleč“** pomeni:

Koordinator v paliativni oskrbi, onkologija

- usposobljena medicinska sestra
- široko strokovno znanje
- poznavanje organiziranosti sistema zdravstvenega varstva obravnave bolnika z rakom
- komunikacijske in organizacijske veščine

Naloge koordinatorja

- **povezovalec** članov tima in okolice
(bolnik, bližnji, člani paliativnega tima, zdravniki, medicinske sestre, socialni delavec, duhovnik, fizioterapevt, farmacevt, dietetik, prostovoljci,...)
- **koordinator** - organizator DS, ostalih aktivnosti: premestitev, sestankov,...
- **mediator** - usklajevalec komuni
- **izvajalec** klinične paliativne osk
 - prepoznavanje simptomov
 - nudenje nasvetov
 - načrtovanje aktivnosti

- **ocenjevalec** stopnje samooskrbe in potreb
- **podpornik** bolniku, njegovih bližnjih na psihosocialnem nivoju s ciljem celovitega pristopa
- **skrbnik** kontinuitete / trajnosti oskrbe:
 - spremljanje bolnika po odpustu,
 - opora svojcem pri žalovanju,...

- **spodobnost in vrlina lastnega prepričanja, v kakovost dodane vrednosti dela**

Svojci –bolnikovi bližnji

vloga

- več kot samo krvno sorodstvo, nanašajo se na vsa razmerja in odnose, ki so pomembni za bolnika
 - posamezniki, ki jih bolnik sam navede
 - ponavadi so bolniku najbližje, mu lahko le prijateljsko pomagajo in do katerih ima bolnik najgloblje osebno razmerje
- vir podatkov: poznajo bolnikovo nebesedno govorico – znajo brati iz oči
 - dajejo čustveno podporo, varnost, upanje
 - sodelujejo v oskrbi
 - *od vseh ne moremo pričakovati konstruktivnega reagiranja*

Svojci potrebujejo podporo in strokovno pomoč

- izčrpanost
- frustracije
- finančne skrbi
- krivde
- strahovi
- stiske da niso naredili dovolj
- stiske ob opazovanju umirajočega,....

- *Žena je 5x padla*
- *Zvonila, ko ni bilo nobenega*
- *Ni mogla do WC*
- *Trpela hude bolečine*
- *Nihče ji ni pomagal*

Težavni svojci

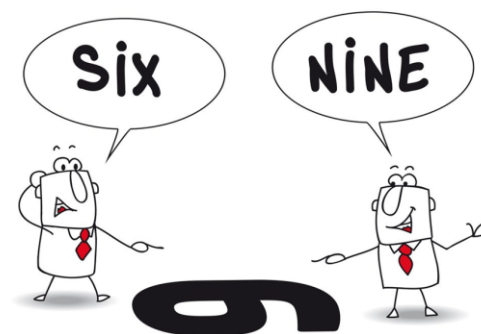

- strah, čustvena prizadetost, bolezen,...
- beganje od enega do drugega
- iskanje krivca
- "ovira na oviro"
- telefonski klici

– **Klic po pomoči!**

Odziv???

Odzivi zdravstvenih delavcev na „težavne svojce“

Svojci otroci

- če družina dopušča otrokom, da ostanejo ob bolniku, ker so do takrat živeli skupaj, jim omogočimo sodelovanje v skupni odgovornosti in tudi žalosti
- prihranimo "težavne" *poznejše ure, kako je bolnik "odpotoval" in kako dolgo ga ne bo nazaj...*

- družina kjer je smrt TABU – otroke odstranijo od vsega kar spominja na smrt, ker je to zanje "preveč"
- otrok čuti, da nekaj ni prav in njegovo nezaupanje do odraslih se veča
- njihova tesnoba se ne upošteva, vprašanja so preslišana

Primer

- 66 letna bolnica, metastatski recidivni rak telesa maternice, zasevki jetra, črevo, mala medenica, fistula tankega črevesja – mehurja
- Sprejeta v dežurstvu na OAPO – zamašitev urinskega katetra z blatom
- Sy protibolečinska terapija

DS: sin in hčerka

- Sin želi, da bi bila mama doma
- Koordinacija mobilne paliativne enote gorenjske

„Halo, mama ne umre!“

Timsko delo

OSNOVNA KRITERJI ZA VKLJUČITEV KPO NA OI

- Bolnik se zdravi zaradi neozdravljive bolezni na OI.
- Bolnik se strinja z vključitvijo KPO.
- Bolnik ima težave (oz. se jih predvideva) in bodo lahko razlog pogostih neplaniranih sprejemov.
- Kompleksna družinska dinamika bolnika in družine.
- Sodelujoči zdravniki.

- Primarni tim, ki ob vključitvi KPO postane pasiven.
- Že vključene vse podporne službe in dejavnosti s planom dela.

- **Bolniki, ki se z vključitvijo KPO ne strinjajo.**

Primer

- 93 letni bolnik, Ca transverzalnega kolona, številne jeterne metastaze
- sprejet novembra 2017 – bolečine, obstipacija, utrujenost, kaheksija
- do sprejema – oskrbovan s strani žene
- ob sprejemu – težko pogovorljiv
- žena prepove obiske

Obdobje aktivnega umiranja:

- bolnik umirjen, komatozen
- Duhovna podpora ženi – “simbolni ukrepi” slike, muzika terapija,...
- družinski sestanek
- koordinacija obiskov
- uresničevanje želja in volje bolnika, žene, hčerk (v ozadju)

Tim specialistične paliativne oskrbe na OI

- notranji člani:
- zunanji člani:

Zdravstveni tim: zdravniki, MS

Tim za zdravljenje bolečine

Prehranski tim

Socialni delavci

Fizioterapevti

Prostovoljci

- dnevni sestanki
- tedenski “pogovori ob kavi”
- mesečna izobaževanja OI
- organizacijski sestanki

Primer: PETEK, 15.00

- bolnik je sprejet zaradi poslabšanja stanja v dežurstvu:
 - žena pove, da zadnjih 10 dni uživa le tekočo hrano
 - gospod leži na postelji, na ? glede bolečin odkima

- bolnik je oslabel, zmeden
- naročen odvzem krvi

Teden dni....

- bolnik umre

“Reakcije članov tima”

Timsko delo

A:

Bolnik je umrl.
Pričakovano.

Saj je bil "paliativc"

B:

Zakaj je bolnik umrl?
Je bilo narejeno vse?

Spregledan je bil izvid!
L 17.31, CRP 372

- **lečeči zdravnik** je ob 15:00 odšel
- **dežurni zdravnik:** „nihče ni opozoril na odvzem krvi“
- **DMS** njena odgovornost je odvzem krvi po naročilu dop. zdravnika, kar je naredila ✓
- **ZT** – bolnik je slab

TIM ≠ SKUPINA

Člani paliativnega tima

zgodba

Sodelavci v timu so se imenovali:

VSAK,
NEKDO,
KDORKOLI
in NIHČE.

Opraviti smo morali nalogo.

**“IF YOU REALLY WANT
TO DO SOMETHING,
YOU WILL FIND A
WAY. IF YOU DON'T,
YOU'LL FIND AN
EXCUSE.”**
JIM ROHN

ADDICTED2SUCCESS.COM

VSAK je bil izbran, da poskrbi za to, da bo naloga opravljena.

VSAK je bil prepričan, da jo bo NEKDO opravil, vendar NIHČE ni nič storil.

NEKDO je bil jezen, saj je bil za nalogo izbran VSAK.

VSAK si je mislil, da bi nalogo lahko opravil KDORKOLI,

toda NIHČE ni pomislil da je VSAK ne bo.

Končalo se je tako, da je VSAK, KRIVIL nekoga, ker NIHČE ni storil tega, kar bi lahko storil KDORKOLI.

Primer: zdravstvena nega

- Kaj se dogaja z bolnikom?
Ne vem, samo nadomeščam kolegico / me prejšnji teden ni bilo.
- Svojci iščejo informacije – ***prosim, obrnite se na zdravnika***
- Ali ima bolnik rano? - ***Sem DMS in ne vem, to je delo ZT.***
- Bolnik ima akutno močno bolečino, ki je bila do sedaj obvladana z EDK th: - ***Ali mu povečamo odmerek zdravila?***
- Ali ima bolnik kaj svojcev? - ***Ne vem, se ne poglobljam.***
-

Primer: zdravstvena nega

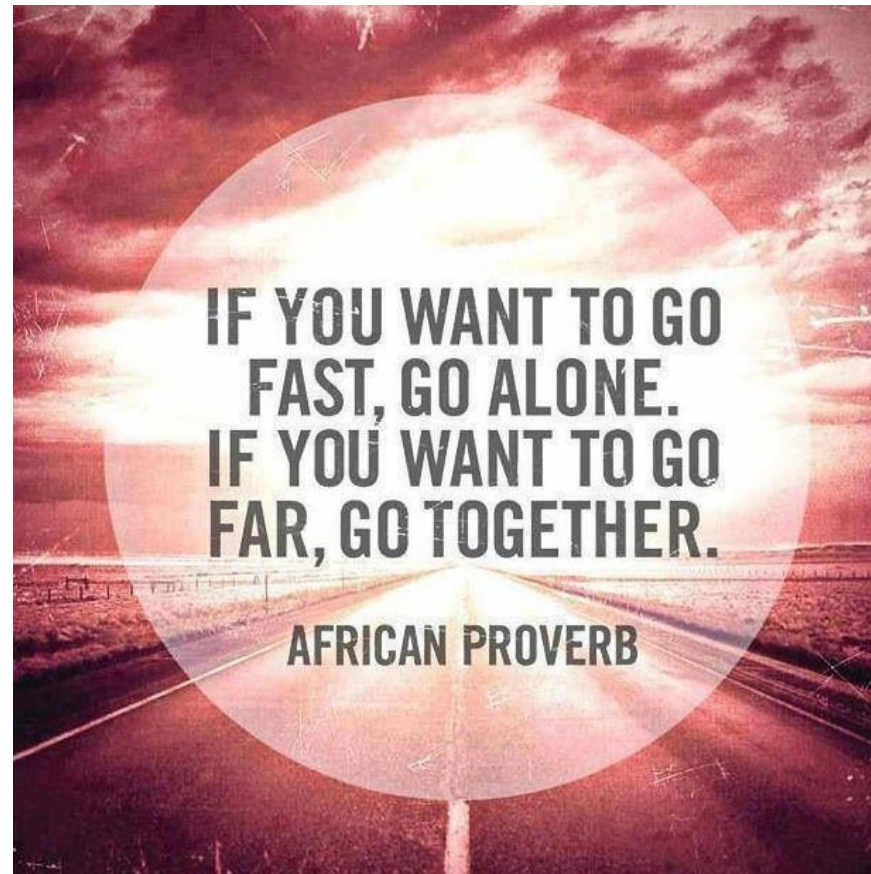
- *Patronažna mi 3 x/ teden preveri kri, za vsak slučaj, če bo potrebna punkcija.*
- *Saturacija je bila včeraj 96, danes pa 94, kaj naj naredimo.*
- *Abdominalni dren – kdo ga bo odstranil*

Timsko delo

Ali je timsko delo težko?

Timsko delo - resnica

- **JE TEŽKO**
- zahteva resno delo
- **ne gre le** za kompetence
- pomembne so predvsem **komunikacije** in razumevanje **pravil delovanja tima**

WE ARE NOT
A TEAM
BECAUSE WE
WORK TOGETHER.
WE ARE
a team because
WE RESPECT,
trust, and care
for each other.
...
@ValaAfshar

Primer - resnica

PARETOVO PRAVILO

pravilo 20/80 (tudi 80/20)

- 20% truda povzroči 80% uspeha
- pri iskanju informacij
glavnino 80% dobimo v
manjšini časa 20%

Vilfredo Pareto, italijanski ekonomist in sociolog

Timsko delo

Kaj naredi uspešen tim?

- identifikacija s timom: *"Jaz delam v paliativnem timu"*
- delitev izkušenj, odločitev
- priložnost za osebno, profesionalno rast
- akcija in zagon
- reden pregled izboljšav
- timska obredi in rituali
- **močni vodja**

Anderson, Cohen, L. Howe, 2007

DP - Dejanski produkt

$$DP = PP + S - T$$

PP- potencialni produkt

S – sinergija

T – zaviralni dejavniki

Zaviralni dejavniki

ki vplivajo na produktivnost timskega dela

zunANJI/organizacijski

- neusklajenost
- neredna, površna komunikacija
- lahko deljenje odgovornosti = neodgovornost

notranji / timski

- konflikti
- pomanjkanje zaupanja
- pomanjkanje zavezanosti
- neenakost moči med člani tima
- nasprotujoča lojalnost

Kako lahko timsko delo vodi v stres?

- pomanjkanje jasno določenih vlog - povzroča težavno sodelovanje
- zaznana neodgovornost nekaterih članov - povzroča napetosti
- osredotočenost na potrebe po tehničnih znanjih, komunikacijski in ostali vidiki pa so zanemarjeni
- povečan obseg dela = "burnout"
- pomanjkanje skrbi za tim ~ "care for the caregivers"

Anne Loes van Staa et. al., 2000

Komunikacija znotraj tima

- usklajenost informacij
- usklajenost dogovorov
- slišati se
- razumeti
- spoštovati
- NE obrekujemo sodelovca, organizacije, sistema – raje se osredotočimo na rešitve

Povzetek

- zahteve v paliativnem pristopu so edinstvene in zahtevajo prednosti timskega dela
- uspešni timi zahtevajo vzgojo in trud

**COMING TOGETHER
IS A BEGINNING.**

**KEEPING TOGETHER
IS PROGRESS.**

**WORKING TOGETHER IS
SUCCESS.**
HPLYRIKZ.COM

Hvala za vašo pozornost!

Marjana Bernot

mbernot@onko-i.si

01 5879 379

Onkološki inštitut

Ljubljana

Zaloška 2

1000 Ljubljana